

Handelshögskolan
VID GÖTEBORGS UNIVERSITET

K2- Egenupparbetade immateriella tillgångar

En studie omfattande utgivare av programvara

Författare:
Joel Brandell (80)
Linnea Rundqvist (85)

Handledare:
Kristina Jonäll
Jan Marton

Förord

Efter att ha ägnat ett par månader vintern 2009 åt att skriva denna uppsats är vi nu klara. När vi ser tillbaka vill vi tacka våra handledare Kristina Jonäll och Jan Marton för värdefulla synpunkter och konstruktiv kritik. Vi vill också tacka våra opponenter som kommit med kritiska frågor och förslag till förbättring.

Göteborg 11 januari 2010

Joel Brandell

Linnea Rundqvist

Sammanfattning

Examensarbete i företagsekonomi, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet, Extern redovisning, Magisteruppsats, HT 2009

Författare: Joel Brandell och Linnea Rundqvist

Handledare: Kristina Jonäll och Jan Marton

Titel: *K2- Egenupparbetade immateriella tillgångar - En studie omfattande utgivare av programvara*

Bakgrund och problem: Efter att redovisningen i Sverige traditionellt sett inte gjort någon åtskillnad mellan olika typer av företag så tog Bokföringsnämnden 2004 initiativ till K-projektet där en uppdelning görs utifrån företagets storlek och associationsform. Det nya regelverket för mindre aktiebolag, kallat K2, syftar främst till förenkling. En förändring som gör att bland annat företag verksamma inom programutveckling kommer att påverkas i hög grad är att egenupparbetade immateriella tillgångar inte längre tillåts att aktiveras. Konsekvensen därav är att det egna kapitalet och soliditeten minskar, vilket kan påverka synen på företagets ekonomiska ställning.

Syfte: Vårt syfte är att undersöka hur mindre företag av kategorin programvaruutvecklare påverkas av övergång till K2 avseende immateriella tillgångar i årsredovisningen och vad detta får för effekt på eget kapital och soliditetsmålet.

Avgränsningar: Vi har valt att begränsa studien till egenupparbetade immateriella tillgångar. Vidare kommer vi endast att undersöka aktiebolag som tillhör kategorin *Utgivning av annan programvara (ej för dataspel)*, SNI-kod 58290.

Metod: Angreppssättet i studien är kvantitativt, där vi hämtat relevant data från företagens årsredovisningar, vilket sedan sammanställts i tabeller och diagram. Nyckeltal och förändringar i dessa vid övergång till K2 har beräknats.

Resultat och slutsatser: En relativt liten andel av undersökt population kommer direkt påverkas vid en övergång till K2 avseende att egenupparbetade immateriella tillgångar inte längre tillåts aktiveras. Av de som påverkas så innebär övergången för flertalet en markant förändring i eget kapital och soliditetsmålet. En konsekvens därav kan bli att en kontrollbalansräkning måste upprättas eller att synen på företagets ekonomiska ställning försämras.

Förslag till fortsatt forskning: Det vore intressant att med ett kvalitativt angreppssätt undersöka vad förändringen innebär för berörda företag och intressenter. Ett annat förslag på vidare studier är att undersöka hur det verkliga utfallet när övergång till K2 skett.

Förkortningslista

ABL	Aktiebolagslagen
BFN	Bokföringsnämnden
BFNAR 2008:1	Bokföringsnämndens allmänna råd 2008:1
BNP	Bruttonationalprodukt
IFRS	International Financial Reporting Standards
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development
SCB	Statistiska Centralbyrån
SNI	Svensk näringslivsindelning
ÅRL	Årsredovisningslagen

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Problemdiskussion	2
1.3 Frågeställning	2
1.4 Syfte	3
1.5 Avgränsningar	3
2. Metod	4
2.1 Kvantitativ undersökning	4
2.2 Val av bransch	4
2.3 Sökningar i Affärsdata	5
2.4 Databehandling.....	6
2.5 Antaganden.....	7
2.6 Insamling av teori.....	8
2.7 Käll- och metodkritik	8
3. Referensram	9
3.1 Årsredovisningens betydelse i mindre aktiebolag.....	9
3.2 Immateriella tillgångar	9
3.3 Nyckeltal	10
3.3.1 Förändring av eget kapital.....	10
3.3.2 Soliditetsmättet.....	10
3.4 K2-regelverket.....	11
3.4.1 Nuvarande regelverk och bakgrund till K-projektet.....	11
3.4.2 K2-regelverkets centrala delar	11
3.4.3 Grundläggande principer	13
3.4.4 Tillämpning av K2-regelverket	14
4. Empiri.....	15
4.1 Egenupparbetade immateriella tillgångar.....	15
4.1.1 Andel företag med egenupparbetade immateriella tillgångar	15
4.1.2 Andel egenupparbetade immateriella tillgångar av totala tillgångar.....	16
4.2 Eget kapital.....	17
4.2.1 Före övergång till K2	17
4.2.2 Efter övergång till K2.....	18
4.3 Soliditetsmättet.....	21
4.3.1 Före övergång till K2	21
4.3.2 Efter övergång till K2.....	22
4.4 Företagens användande av K2.....	24
5. Analys.....	26
6. Slutsats	28
6.1 Förslag på vidare studier	28
7. Källförteckning.....	29

1. Inledning

I det inledande kapitlet presenteras bakgrundsbeskrivning och problemdiskussion vilket ligger till grund för uppsatsens frågeställning. Därefter presenteras uppsatsens syfte samt avgränsningar.

1.1 Bakgrund

Under de senaste tio åren har i Sverige en stor utveckling skett inom redovisningsområdet. Bland annat har den svenska lagstiftningen anpassats till EG-rätten och internationella redovisningsstandarder. Utgångspunkten i den svenska lagstiftningen har historiskt sett varit att inte göra åtskillnad på olika typer av aktiebolag. Oavsett företagets storlek har samma principer tillämpats. (Broberg, 2008, s.10)

År 2004 tog Bokföringsnämnden initiativ till ett projekt där företagets redovisning ska utgå från dess storlek och associationsform. En uppdelning på fyra olika regelverk gjordes, vilka allmänt kommit att kallas K1 (enskilda näringsidkare), K2 (mindre aktiebolag), K3 (större aktiebolag) och K4 (noterade bolag). (Drefeldt & Lundqvist, 2008, s. 30) K1 och K2 är regelbaserade då utrymmet för bedömningar minskas medan K3-regelverkets användare antas vara mer erfarna och därmed är K3 principbaserat. (Precht, 2008, s. 29) Noterade företag som upprättar koncernredovisning ska inom EU från och med 2005 tillämpa de standarder som ges ut av International Accounting Standards Board. (Marton et al., 2008, s. 1) Dessa företag omfattas av K4, som innehåller särsvenska regler. (Bokföringsnämnden, 2008a, s. 2)

För mindre företag, det vill säga de som omfattas av K2, har kritiken ofta utgått från att reglerna ansetts alltför komplicerade. Främst har kritiken rört att krav på att besitta oproportionerligt stor kunskap och ett omfattande administrativt system funnits. (Broberg, 2008, s. 10) De flesta av Sveriges aktiebolag är mindre och från det normgivande Bokföringsnämnden har det hävdats att flertalet av dessa ser reglerna som obegripliga. (Precht, 2008, s. 29)

Efter fyra och ett halvt års arbete publicerades i juni 2008 BFNAR 2008:1, *Bokföringsnämndens allmänna råd om årsredovisning i mindre aktiebolag* (det som kom att kallas för "K2"). I årsredovisningar upprättade per den 31 december 2008 eller senare kan företag välja att använda sig av regelverket. De företag som väljer att använda sig av K2 måste använda det fullt ut, då reglerna ska ses som en helhet. (www.bfn.se). Stor del av årsredovisningslagen har direkt upptagits av BFNAR 2008:1 och anpassats eller förtydligats med diverse tillägg. Utöver detta så har BFN gett ut kommentarer och ungefär 50 tillämpningsexempel. (Precht, 2008, s. 29)

Syftet bakom det nya regelverket var till stor del att förenkla. BFN ville övergå till en regelbaserad normgivning, till skillnad från det nuvarande principbaserade systemet. I resultaträkningen innefattar det bland annat förenklingar avseende periodisering och avskrivningar. Balansräkningen påverkas bland annat på så sätt att möjligheterna till uppskrivning av tillgångar begränsas. Detta är bara några av de förenklingar som K2 för med sig. (Balans, nr 8-9 2008)

En betydande förändring rör området immateriella tillgångar. I detta ingår bland annat patent, licenser, varumärken, hyresrätter och goodwill. (ÅRL 4:2) Vad gäller de immateriella tillgångar som är egenupparbetade så tillåts i och med K2 ingen aktivering. Denna typ av immateriella tillgångar förekommer till stor del bland forsknings- utvecklingsföretag. Utgifter som kan hänföras till forskning och utveckling ska enligt K2 istället kostnadsföras löpande när utgiften uppkommer. (Ernst & Young, 2008, s. 11)

1.2 Problemdiskussion

En konsekvens för de företag som idag har aktiverat egenupparbetade immateriella tillgångar blir vid en övergång till K2 att det egna kapitalet och därmed balansomslutningen minskar. För företag som har en stor andel egenupparbetade immateriella tillgångar kan en övergång till K2 medföra stora förändringar i flera viktiga nyckeltal så som förändring i eget kapital och soliditetsmättet.

När egenupparbetade immateriella tillgångar inte längre tillåts aktiveras så kommer detta få effekten att det egna kapitalet minskar. Om minskningen är så pass kraftig att aktiekapitalet till hälften förbrukas kommer behov av en kontrollbalansräkning uppstå. (ABL 25:13)

Soliditetsmättet beskriver hur stor del av företagets tillgångar som utgörs av eget kapital och anses vara en indikation på företagets långsiktiga betalningsförmåga. Dock kan betydelsen av soliditetsmättet diskuteras. Problem rör bland annat svårigheter att värdera tillgångarna korrekt och att viktiga ”mjuka” resurser inte tas i beaktande. Trots detta så anser vi att den allmänna uppfattningen om soliditetsmättets betydelse i sig gör det viktigt, och att det är intressant att undersöka närmare vad en övergång till K2 får för konsekvenser för mättet.

Vid analys av företagets ekonomiska ställning utgör både eget kapital och soliditeten viktiga faktorer, exempelvis vid kreditgivning är förändringar centralt. Förändringar i dessa mått kan därför få långtgående konsekvenser. Effekten av en övergång till K2 för företag med egenupparbetade immateriella tillgångar blir, allt annat lika, att det egna kapitalet och soliditeten minskar.

En typ av företag som vi ser kan ha en stor post egenupparbetade immateriella anläggningstillgångar är programutvecklingsföretag. Vi har därför undersökt hur denna typ av företag påverkas vid övergång till K2 gällande förändringar i eget kapital och soliditetsmått.

1.3 Frågeställning

Vår övergripande frågeställning avseende övergång till K2 lyder:

- På vilket sätt kommer företag verksamma inom programutveckling påverkas vid en eliminering av egenupparbetade immateriella tillgångar?

För att bevara denna fråga har vi formulerat två underfrågor:

- I vilken omfattning påverkas dessa företag avseende eget kapital och vad kan det få för konsekvenser?
- I vilken omfattning påverkas dessa företag avseende soliditetsmättet och vad kan det få för konsekvenser?

1.4 Syfte

Vårt syfte är att undersöka hur mindre företag av kategorin programvaruutvecklare påverkas av övergång till K2 avseende immateriella tillgångar i årsredovisningen. Vidare tittar vi på i vilken omfattning dessa företag påverkas avseende eget kapital och soliditetsmättet.

1.5 Avgränsningar

K2-regelverket för med sig flera stora förändringar i balans- och resultaträkningen, vi har valt att begränsa oss till egenupparbetade immateriella tillgångar. Andra förändringar som K2 för med sig för de undersökta företagen undersöks inte. Vidare kommer vi endast att undersöka företag som enligt näringsgrensindelning SNI 2007 tillhör kategorin *Utgivning av annan programvara (ej för dataspel)*, SNI-kod 58290. Vår studie omfattar endast aktiebolag.

2. Metod

I detta kapitel redogörs för metodval, som är en följd av uppsatsens syfte. Vidare presenteras angreppssätt, undersökningsobjekt samt insamling av data och teori. Slutligen redogörs käll- och metodkritik.

2.1 Kvantitativ undersökning

Då vår frågeställning omfattar en hel bransch har en kvantitativ metod fallit sig naturligt. En styrka med att göra en kvantitativ studie är att en helhetsbild kan uppnås. En svaghet är att någon djupare förståelse för det enskilda fallet inte ges.

För att ta del av företagens årsredovisningar har vi använt oss av databasen Affärsdata. De undersökta företagen har sammanställts i elektronisk bilaga 1. Uppgifter har hämtats om tillgångar, eget kapital, obeskattade reserver, egenupparbetade immateriella tillgångar samt om det tillämpar K2 eller ej. Från siffrorna har sedan eget kapital efter övergång till K2 beräknats, liksom ett soliditetsmått utifrån den senaste årsredovisningen samt efter en övergång till K2.

Datan har sedan bearbetats och sammanställts i tabeller och diagram utifrån i vilken omfattning företagen påverkas. Jämförelser har gjorts mellan de företag som aktiverat egenupparbetade immateriella tillgångar och branschen i sin helhet, sett till vad en övergång till K2 kan innebära.

2.2 Val av bransch

I vår studie utgår vi från tre förutsättningar vid val av bransch:

1. Det ska vara en bransch där egenupparbetade immateriella tillgångar är av central betydelse. Med andra ord ville vi undersöka företag som på ett eller annat sätt ägnar sig åt forskning och utveckling.
2. Branschen ska vara definierbar utifrån en SNI-kod
3. Det ska röra sig om en inte allt för specialiserad och nischad bransch, utan som är relevant för samhället i stort.

SNI utvecklas av Statistiska Centralbyrån och står för Svensk Näringsgrensindelning där företag grupperas efter branschtillhörighet. Varje bransch tilldelas en SNI-kod bestående av fem siffror. (www.scb.se) Efter diskussioner bestämde vi oss för att undersöka företag verksamma inom programutveckling, definierat enligt SNI-kod 58290, *Utgivning av annan programvara (ej för dataspel)*. (www.scb.se)

SCB beskriver SNI-kod 58290 på följande vis:

- *utgivning av standardtillverkad (icke kundanpassad) programvara, inklusive översättning eller anpassning för egen räkning av icke kundanpassad programvara till en särskild marknad:*
- *operativsystem*
- *affärsinriktade applikationer och andra applikationer*

(www.scb.se)

2.3 Sökningar i Affärsdata

Vid sökning i databasen Affärsdata gav SNI-kod 58290 1 609 aktiva aktiebolag. Av dessa är 1 524 mindre bolag. Sökningarna gjordes mellan 16 november och 28 november 2009 och har sammanställts i elektronisk bilaga 1.

Totalt gjordes nio sökningar utifrån nedanstående kriterier. Genom dessa sökningar täcker vi in alla aktiebolag definierade utifrån SNI-kod 58290 som till sin storlek omfattas av K2-regelverket. Villkoret för att få tillämpa K2 är att man enligt årsredovisningslagen uppfyller max ett av följande villkor:

- *medelantalet anställda i företaget har under vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än 50*
- *värdet av företagets tillgångar enligt balansräkningarna (balansomslutningen) för vart och ett av de två senaste räkenskapsåren har uppgått till mer än 25 miljoner kronor*
- *nettoomsättningen i företaget enligt resultaträkningarna för vart och ett av de två senaste räkenskapsåren har uppgått till mer än 50 miljoner kronor*

(ÅRL 1:3 p 4)

Ett publikt aktiebolag får inte tillämpa rådet. Detsamma gäller aktiebolag som är moderföretag i en större koncern definierat enligt årsredovisningslagen. (BFNAR 2008:1, p 1.1)

Då villkoret för att få tillämpa K2 utgår från de senaste två räkenskapsåren har siffror inhämtats från den senaste och näst senaste årsredovisningen.

X_0 = Siffror från senast tillgänglig årsredovisning

X_{-1} = Siffror från näst senast tillgänglig årsredovisning

Grupp I

X_0 : Omsättning < 50 000 tkr, antal anställda > 50, balansomslutning < 25 000 tkr

X_{-1} : -

Antal företag: 1

Grupp II

X_0 : Omsättning > 50 000 tkr, antal anställda < 51, balansomslutning < 25 000 tkr

X_{-1} : -

Antal företag: 11

Grupp III

X_0 : Omsättning < 50 000 tkr, antal anställda < 51, balansomslutning > 25 000 tkr

X_{-1} : -

Antal företag: 44

Grupp IV

X_0 : Omsättning < 50 000 tkr, antal anställda < 51, balansomslutning < 25 000 tkr

X_{-1} : -

Antal företag: 1460

Grupp V

X₀: Omsättning > 50 000 tkr, antal anställda > 50, balansomslutning > 25 000 tkr

X₁: Max ett av följande villkor uppfylls: Omsättning > 50 000 tkr, antal anställda > 50, balansomslutning > 25 000 tkr

Antal företag: 1

Grupp VI

X₀: Omsättning > 50 000 tkr, antal anställda < 51, balansomslutning > 25 000 tkr

X₁: Antal anställda < 51. Max ett av följande villkor uppfylls: Omsättning > 50 000 tkr, balansomslutning > 25 000 tkr

Antal företag: 3

Grupp VII

X₀: Omsättning < 50 000 tkr, antal anställda > 50, balansomslutning > 25 000 tkr

X₁: Omsättning < 50 000 tkr. Max ett av följande villkor uppfylls: Antal anställda > 50, balansomslutning > 25 000 tkr

Antal företag: 2

Grupp VIII

X₀: Omsättning > 50 000 tkr, antal anställda > 50, balansomslutning < 25 000 tkr

X₁: Balansomslutning < 25 000 tkr. Max ett av följande villkor uppfylls: Antal anställda > 50, omsättning > 50 000 tkr

Antal företag: 2

2.4 Databehandling

Ett antal värden för varje företag hämtades från årsredovisningar tillgängliga via databasen Affärsdata.

Organisationsnummer: Det organisationsnummer som angetts i årsredovisningen.

K2: I tabellen ges värdet 0 om företaget ej tillämpar K2. I fall K2 tillämpas så ges värdet 1. I fall där någon tillgänglig årsredovisning inte upprättats per 2008-12-31 eller senare och företaget därigenom inte haft möjlighet att tillämpa K2, har vi gett värdet n/a.

Balansomslutning: Företagets balansomslutning utifrån den senast tillgängliga årsredovisningen. Anges i hela tusental kronor.

Eget kapital: Företagets egna kapital utifrån den senast tillgängliga årsredovisningen. Anges i hela tusental kronor.

Obeskattade reserver: Företagets obeskattade reserver utifrån den senast tillgängliga årsredovisningen. Anges i hela tusental kronor.

Egenupparbetade immateriella tillgångar: Företagets aktiverade egenupparbetade immateriella tillgångar utifrån den senast tillgängliga årsredovisningen. Anges i hela tusental kronor.

Eget kapital efterövergång efter övergång till K2: Företagets egna kapital reducerat med egenupparbetade immateriella tillgångar. Anges i hela tusental kronor.

Soliditet: Definieras här som det egna kapitalet plus de obeskattade reserverna efter skatt, dividerat med tillgångarna. 2009 års skattesats på 26,3 procent har använts. Anges i procent och avrundning sker till två decimaler. Exempel:

Balansomslutning: 2 761 tkr
Eget kapital: 1 648 tkr
Obeskattade reserver: 48 tkr
Egenupparbetade immateriella tillgångar: 1 500

$$((1648+(48*(1-0,263)))/2761)*100 = 60,9697936 \approx 60,97$$

Soliditeten uppgår därmed till 60,97 procent.

Soliditet efter övergång till K2: Måttet räknas ut på motsvarande sätt som ovan efter att balansomslutningen och det egna kapitalet reducerats med de egenupparbetade immateriella tillgångarna.

$$((1648-1500+(48*(1-0,263)))/(2761-1500))*100 = 14,5421094 \approx 14,54$$

Soliditeten efter övergång till K2 uppgår därmed till 14,54 procent.

Grupp: Anger vilka sökkriterier som använts i Affärsdata. Anledningen till att vi valt att inkludera detta i tabellen är för att underlätta för läsaren. Någon vidare hänsyn till företagets gruppstillhörighet har inte tagits.

Not: Ett antal företag har av olika skäl exkluderats då de inte omfattas av K2 eller att någon årsredovisning inte finns tillgänglig. Följande noter har använts.

Not 1: Företaget är moder i en större koncern.

Not 2: Företaget har valt att redovisa enligt IFRS.

Not 3: Företag är publikt och är därmed tvingade att följa IFRS.

Not 4: Företaget är under likvidation och någon årsredovisning har inte hittats.

Not 5: Företaget har ännu inte någon årsredovisning inlämnad.

Not 6: Företagets årsredovisning är oläslig på grund av dålig kvalitet vid utskrift eller inskanning.

2.5 Antaganden

Vid genomgång av årsredovisningarna har vi gjort två huvudsakliga antaganden som rör definitionen av egenupparbetade immateriella tillgångar samt hur man kan utläsa från årsredovisningen om ett företag övergått till K2. Att göra antaganden kring detta anser vi har varit nödvändigt för att tolka vår data.

Immateriella tillgångar kan delas in i egenupparbetade och förvärvade tillgångar. I de fall det inte framgår så har vi utgått från att utvecklingskostnader, rättigheter, licenser, IT-plattform samt källkod utgör egenupparbetade immateriella tillgångar. I annat fall så har vi gjort antagandet att den immateriella tillgången är förvärvad, i många fall har detta rört sig om hyresrätter.

För att se om företagen övergått till K2 har vi utgått från noten *redovisningsprinciper* i årsredovisningen. Antagande har gjorts att de företag som skrivit att man tillämpar K2-regelverket eller BFNAR 2008:1 har övergått till K2, i annat fall har antagande gjorts att annat regelverk tillämpas. Det finns därmed en viss risk att företag som i själva verket tillämpar K2, men inte tydliggjort detta, kan ha klassificerats fel.

2.6 Insamling av teori

Redovisningslitteratur, artiklar från branschtidningar, lagtext och vetenskapliga artiklar ligger till grund för teoriavsnittet. Stor del av teoriavsnittet har också sin utgångspunkt i Bokföringsnämndens allmänna råd för mindre aktiebolag, BFNAR 2008:1 och tillhörande vägledning. Sökning efter tänkbar litteratur har gjorts via bibliotekskatalogen GUNDA på Handelshögskolan i Göteborg.

2.7 Käll- och metodkritik

Då samtliga siffror är hämtade direkt ifrån de inscannade årsredovisningarna, upplästa och manuellt nedskrivna i Excel, finns det viss risk för oriktigheter. En av oss läste direkt från årsredovisningen, samtidigt som den andra fyllde i värdena i Excelarket. Genom att det i Excel framräknade soliditetsmättet jämförts med det som står angivet i Affärsdata har felkontroll gjorts. Utifall dessa inte stämmer överens så har ytterligare en kontroll av årsredovisningen skett. I vissa fall rörde det sig om vi gjort rena avskrivningsfel, i andra fall var datan i Affärsdata inte överensstämmande med de på sajten inscannade årsredovisningarna.

Vid en stickprovskontroll av trettio företag visade sig samtliga värden stämma. Eftersom de i populationen undersökta företag som vi hämtat data från uppgår till över tusen så bedömer vi inte att eventuella avskrivningsfel på ett avgörande sätt gör empirin otillförlitlig.

En annan felkälla är att de årsredovisningar vi hämtat data från är de senaste som vid tidpunkten för datainsamlingen fanns tillgängliga. Man kan tänka sig att årsredovisningar som kommit in efter det inte ger samma bild av verkligheten.

3. Referensram

Kapitlet inleds med en presentation av årsredovisningens betydelse i mindre aktiebolag. Därefter följer en diskussion om immateriella tillgångar ur ett redovisningsperspektiv. Avslutningsvis går vi igenom K2-regelverket och de principer det utgår från.

3.1 Årsredovisningens betydelse i mindre aktiebolag

Ett företags årsredovisning riktar sig i första hand till olika typer av användare som befinner sig utanför företaget. Dessa har olika informationsbehov vad det gäller företagets ekonomiska ställning vilket ett företags årsredovisning syftar till att tillfredställa. Informationsbehoven kan variera mellan olika intressenter, individer och mellan olika typer av företag. Exempelvis kan det för ett expanderande företag vara mer intressant att titta på ett mått som återspeglar tillväxten medan ett lönsamhetsmått bättre åskådliggör gällande ett företag som verkar inom en mogen bransch. (Smith, 2008, s. 17)

De centrala användarna av extern redovisning är ägare, långgivare, leverantörer, kunder, konkurrenter, anställda, stat och kommun. Behoven kan skilja sig åt gällande vilka krav en beslutsfattare ställer på det material som finns tillgängliga i årsredovisningen. Det ska finnas möjlighet för läsaren att utifrån årsredovisningen fatta beslut vilket innebär att den inte får vara allt för komplex för användaren, samtidigt som den också måste vara innehållsrik. De externa läsarna måste kunna förlita sig på informationen. (Falkman, 2000, ss. 13-17)

3.2 Immateriella tillgångar

För många företag utgör immateriella tillgångar en av företagets viktigaste resurser. På utvecklingsarbete, forskning och att ta fram patent läggs ofta mycket stora summor pengar. Som ett exempel kan nämnas hur Gillettes utveckling av rakhyveln Mach III beräknas kostat 700 miljoner dollar, mellan åren 1990 och 1998. Forsknings- och utvecklingsarbete kan också vara en källa till mycket stora inkomster, läkemedelsföretaget Pfizer sålde enbart 1999 Viagra för en miljard dollar. (L. Nakamura, 2003, s. 19) Enligt statistik från den amerikanska myndigheten National Science Foundation investerades i USA 2006 omkring 2,57 procent av BNP på forskning och utveckling. Vid en jämförelse med övriga OECD-länder så ligger Sverige i topp, med investeringar forskning och utveckling på 3,9 procent av BNP. (www.nsf.gov) Mindre företag står för 8 procent av dessa investeringar, där mindre företag definieras som företag med mellan 10 och 49 anställda. (www.regeringen.se, s. 105)

Årsredovisningslagen föreskriver att immateriella anläggningstillgångar kan bestå av både egenupparbetade och förvärvade sådana. Exempel som nämns är koncessioner, patent, licenser, varumärken, hyresrätter och goodwill som uppkommit genom förvärv. Med egenupparbetade immateriella tillgångar avses forsknings- och utvecklingsarbeten som de kommande åren är av väsentligt värde för rörelsen. (ÅRL 4:2)

Samtidigt som Bokföringsnämndens syfte bakom K2 har varit att förenkla finns det risker med att inte tillåtas uppta egenupparbetade immateriella tillgångar i balansräkningen. En brist på överensstämmelse mellan ett företags egentliga värde och det som finns redovisat i balansräkningen kan uppstå. I förlängningen riskerar en konsekvens att bli att uppgifterna från årsredovisning säger mindre än vad de skulle göra om forsknings- och utvecklingsarbete

skulle få aktiveras. En informationsasymmetri uppstår, där möjligheterna för forsknings- och utvecklingsföretag att få riskvilligt kapital minskar och bedömning av företagets ekonomiska ställning försåras. (Boone & Raman, 2003, s. 360)

Aboody och Lev (2003) har en snarlik tankegång, och menar att det inom forsknings- och utvecklingsföretag finns en större risk för insiderhandel. Ett sätt att begränsa detta är att så långt det är möjligt kvantifiera kostnaderna för forskning och utveckling så det framgår i årsredovisningen. Insiderhandel torde inte vara någon direkt risk för K2-företag, men man kan tänka sig liknande utmaningar då riskkapitalister investerar i onoterade, ibland mindre, bolag. (Aboody & Lev, 2003, s. 381)

3.3 Nyckeltal

3.3.1 Förändring av eget kapital

Det egna kapitalet definieras som: Tillgångar – skulder = eget kapital (Thomasson et al, 2004 s. 36)

Eget kapital kan vidare delas in i fritt och bundet eget kapital. Fritt eget kapital utgörs av fria fonder, balanserade vinster eller förluster samt årets vinster eller förluster. Bundet kapital består av aktiekapital, reservfond, uppskrivningsfonder och kapitalandelsfond. Förändringar i eget kapital som skett mot föregående år ska specificeras i årsredovisningen. (ÅRL 5:14)

Enligt aktiebolagslagen ska styrelsen upprätta en kontrollbalansräkning då bolagets egna kapital understiger hälften av det registrerade aktiekapitalet. (ABL 25:13, p 1) Därefter ska styrelsen kalla till bolagsstämman som ska utvärdera om likvidation är nödvändigt. Inom åtta månader efter en första kontrollbalansräkning ska ännu en kontrollbalansräkning upprättas, man kallar till stämman som får besluta om likvidation. (ABL 25:15-16)

3.3.2 Soliditetsmättet

Soliditetsmättet är ett av de viktigare nyckeltalen och syftet är att visa på företags betalningsförmåga på lång sikt. Definitionen är det egna kapitalet/tillgångar. (Catasús et al. 2008, ss. 20-21) Enligt gängse definition innebär detta i svensk redovisning posten ”eget kapital” adderat med obeskattade reserver efter skatt, dividerat med tillgångarna. Eget kapital plus obeskattade reserver efter skatt kallas också för justerat eget kapital. För inkomståret 2009 ligger företagsskatten på 26,3 procent. (www.skatteverket.se)

Exempel:

Företaget AB:s tillgångar uppgår till 5 000. Man har ett eget kapital på 2 000 och obeskattade reserver på 1 000. Det justerade egna kapitalet kan då beräknas till 2 737, och soliditeten blir således 54,74 procent.

$$2000 + ((1 - 0,263) * 1000) = 2737$$

$$2737 / 5000 = 0,5474$$

Ovan nämnd definition används av databaser som Affärsdata, Allabolag.se och Ratsit.se. Även Bokföringsnämnden definierar soliditet på detta sätt. (BFNAR 2008:1, p 5.6)

Soliditetsmättet är av vikt för flera av företagets intressenter, däribland kreditgivare. Exempelvis skriver svenska kreditgivarna UC att instabila värden och negativ utveckling av

just soliditeten är en varningsklocka. (www.uc.se) Även konkurrenten Soliditet skriver att måttet ger en ”god uppfattning om företagets långsiktiga betalningsförmåga”. (www.soliditet.se)

Emellertid riktas också viss kritik mot soliditetsmåttets inneboende relevans. Flera möjliga felkällor och andra problem kan urskiljas. För det första kan felvärdering ske i bland annat varulager, upplupna intäkter och kassa, vilket i hög grad påverkar tillgångarnas beräknade värde. Detta får konsekvensen att soliditetsmåttet inte speglar företagets reella ekonomiska ställning. Vidare finns det ett antal ”mjukare” värden och resurser som överhuvudtaget inte tas i beaktning vid beräkning av soliditetsmåttet, men fortfarande är av yttersta betydelse. Dessa inkluderar bland annat personal, leverantörer, kunder och den allmänna uppfattningen om företaget. Slutligen kan betydelsen av soliditetsmåttet skilja sig åt från företag till företag. En soliditet på exempelvis 25 procent kan för ett företag som befinner sig i en viss fas vara mycket bra, medan det för ett företag i ett annat läge inte behöver ses som tillfredsställande. (Catasús et al., 2008, ss. 21-22)

3.4 K2-regelverket

3.4.1 Nuvarande regelverk och bakgrund till K-projektet

De normer som för närvarande är gällande för icke noterade företag utgörs i första hand av allmänna råd, rekommendationer och uttalanden från BFN. Vägledning kan också hämtas från Redovisningsrådet (upphörde 2007 och ersattes av Rådet för finansiell rapportering) och branschorganisationen FAR SRS. Genom att vägledning hämtas från olika regelverk har de nuvarande redovisningsreglerna ansetts vara komplicerade. År 2004 togs därför initiativ av Bokföringsnämnden att utveckla fyra kategorier av regelverk som utgår från företagets storlek och associationsform; K1, K2, K3 och K4. (Broberg, 2008, s.14) Möjlighet kommer även finnas för ett företag att tillämpa ett mer avancerat regelverk än det regelverk som de primärt omfattas av. (Bokföringsnämnden, 2008, s.1)

Reglerna som riktar sig till företag som omfattas av K1, K2 och K3 tas fram av Bokföringsnämnden medan K4-reglerna, som omfattar de största företagen, framtas av International Accounting Standards Board (IASB). (Månsson & Olsson, 2008, ss. 11-14) När ett regelverket blir komplett kan idag ett företag vilja att tillämpa detta. (Bokföringsnämnden, 2008, s. 1)

Gällande K2-regelverket kan företag idag välja att antingen tillämpa de nya allmänna råden från Bokföringsnämnden eller upprätta årsredovisning enligt tidigare råd, lagar och rekommendationer. Omkring år 2011 beräknas regelverket träda i kraft och tidigare råd, rekommendationer och uttalanden sluta användas. (Broberg, 2008, s. 13)

K2-regelverket omfattar mindre, privata aktiebolag och fick för första gången tillämpas på räkenskapsår som avslutades 31 december 2008. (Bokföringsnämnden, 2008, s. 2)

3.4.2 K2-regelverkets centrala delar

Reglerna i det nya regelverket ska vara mer lättöverskådliga än tidigare då man betonat att skriva utifrån ett användarperspektiv. Man har sett till de mindre företagens behov och de internationella reglerna har inte varit utgångspunkt. Genom att reglerna finns samlade i ett dokument och är mer pedagogiska har man försökt uppnå detta syfte. Med nuvarande

regelverk uppstår ofta svårigheter att förstå vilka regler som ska användas och vilka val som kan göras mellan de olika alternativen. Vid användande av K2-regelverket ska inte några andra regler tillämpas och vägledning ska inte heller sökas i andra regelverk. (Månsson & Olsson, 2008, ss. 17-18)

Vidare har antalet tillåtna alternativ begränsats, de enskilda reglerna och väsentlighetsreglerna har förtydligats och mindre krav på tilläggsupplysningar efterfrågas. Val av olika alternativa redovisningsmetoder undviks och kunskap om olika alternativ behövs således inte. I de nuvarande regelverken har det saknats tydliga beloppsgränser för vad som är väsentligt vilket har lett till vissa svårigheter att avgöra hur man ska gå till väga. I det nya regelverket har ett antal beloppsgränser framtagits för vad som anses som väsentligt och inte. (Månsson & Olsson, 2008, ss. 19-20)

De största skillnaderna är:

- Egenupparbetade immateriella tillgångar får inte tas upp som en tillgång i balansräkningen. Istället ska de kostnaderna tas upp löpande i takt med att de uppstår, endast förvärvade immateriella anläggningstillgångar får aktiveras. (BFNAR 2008:1, p 10.3) Dessutom ska förvärvade immateriella tillgångar värderas till anskaffningsvärde och uppskrivning av värdet är inte tillåtet. (BFNAR 2008:1, p 10.37) Vid övergång till K2-regelverket ska tillgångens ingående redovisade värde bokföras mot posten balanserat resultat. (Bokföringsnämnden, 2008, s. 222)
- Maskiner och inventarier får schablonmässigt skrivas av på fem år oberoende av vilken nyttjandeperiod tillgången har. (BFNAR 2008:1, p 10.23) Avskrivning ska alltid göras till noll och därmed får inget restvärde beräknas. (Broberg, 2008, s. 73)
- Avskrivning på en tillgång är möjlig under hela anskaffningsåret även om tillgången tas i bruk i slutet av räkenskapsåret. Avskrivning behöver inte göras under det år som tillgången säljs. (BFNAR 2008:1, p. 10.19)
- Det är endast tillåtet att använda en kostnadsindelad resultaträkning, trots det som anges i årsredovisningslagen 3 kap 3 §. (BFNAR 2008:1, 3.2)
- En materiell anläggningstillgång som uppgår till ett anskaffningsvärde enligt BFNAR 2008:1 punkt 10.8-10.10 av högst 10 000 kronor eller som har en beräknad nyttjandeperiod på högst tre år får redovisas som en kostnad direkt. (BFNAR 2008:1, p. 10.4-10.5)
- Koncernbidrag ska enligt K2 redovisas som en bokslutsdisposition i resultaträkningen. Detta är en skillnad mot nuvarande regler då koncernbidrag bokas mot eget kapital. (BFNAR 2008:1, 4.3)
- Uppskrivning är inte tillåtet på andra tillgångar än byggnader och mark. (BFNAR 2008:1, 10.37)
- Företag som tillämpar K2-regelverket får inte redovisa uppskjuten skatt som tidigare var möjligt. (BFNAR 2008, 11.4)

- Avsättning får endast redovisas om avtal eller offentlighetsregler förekommer, därmed får en avsättning inte göras för informella åtaganden. (BFNAR 2008:1, 16.2)
- Vid tillämpning av K2 är det inte tillåtet att värdera finansiella instrument till verkligt värde, vilket är möjligt enligt årsredovisningslagen 4 kap 14 §. (BFNAR 2008:1, 11.6)
- K2-reglerna omöjliggör redovisning av operationell leasing. Detta innebär att leasegivaren alltid ska ta upp tillgången i balansräkningen medan leasetagaren inte ska ta upp tillgången. (BFNAR 2008:1, 9.1)
- Mindre krav på tilläggsupplysningar krävs i det nya regelverket i jämförelse med Redovisningsrådets rekommendationer och tidigare normgivning utgiven av Bokföringsnämnden. Enligt K2 är det tillräckligt att endast lämna de tilläggsupplysningar som årsredovisningslagen kräver för att det ska anses att en rättvisande bild kan uppvisas. (Broberg, 2008, s.127)

3.4.3 Grundläggande principer

Regelverket har sin utgångspunkt i ett antal grundläggande principer;

- *Fortlevnadsprincipen*
- *Konsekvent tillämpning*
- *Försiktighetsprincipen*
- *Periodiseringsprincipen*
- *Individuell värdering*
- *Bruttoredovisning och kvittningsförbud*
- *Kontinuitetsprincipen*
- *Avvikelse från årsredovisningslagens grundläggande redovisningsprinciper*

(Broberg, 2008, s. 47)

Fortlevnadsprincipen gör sig gällande i regelverket avseende att företaget utgår från att verksamheten ska fortlöpa vilket innebär att värdet på tillgångarna ska bedömas utifrån den beräknade perioden som de nyttjas. (Broberg, 2008, s. 47)

Konsekvent tillämpning visar sig i regelverket i och med att samma principer ska användas för värdering, klassificering och indelning av de olika posterna så att jämförelse lätt kan göras mellan olika räkenskapsår. Ett företag får endast byta värderingsprincip om det specifikt står i rådet att alternativa värderingsprinciper får tillämpas. (Broberg, 2008, s. 47)

En viktig utgångspunkt i det nya regelverket är försiktighetsprincipen. Syftet med principen är att undvika att det i redovisningen ges sken av en allt för positiv bild av verksamhetens resultat och ekonomiska ställning. Ett företags tillgångar ska snarare värderas för lågt än för högt, och vice versa med företagets skulder. Förutsebara och möjliga förluster och ekonomiska förpliktelser som kan hänföras till räkenskapsåret eller tidigare räkenskapsår ska beaktas även om vetskap om dem uppkommer efter räkenskapsårets utgång men före upprättandet av årsredovisningen. (Ernst & Young, 2008, s. 11)

Periodiseringsprincipen gör sig fortfarande gällande i det nya K2-regelverket vilket innebär att intäkter och kostnader som tillhör räkenskapsåret ska medtas oberoende av när betalning sker. För att minska antalet periodiseringar har dock vissa förenklingar gjorts i det nya regelverket, exempelvis behöver inkomster och utgifter som understiger 5 000 kronor inte periodiseras. (Broberg, 2008, s. 47)

Individuell värdering ska göras av de olika delposterna som ingår under skulder och tillgångar, dock förekommer vissa undantag, exempelvis varulager. I det allmänna rådet finns ett antal undantag där bruttoredovisning kan kringgå, men utgångspunkten är att tillgångar inte får kvittas mot avsättningar eller skulder och att intäkter och kostnader inte får kvittas mot varandra. Vid ingången till ett nytt räkenskapsår ska den utgående balansen från föregående år sammanfalla med den ingående balansen för det nya året i enlighet med kontinuitetsprincipen. (Broberg, 2008, ss. 48-49)

Avvikelse från årsredovisningens grundläggande principer som anges i ÅRL 2 kap. 4 § får endast göras om det anges i rådet. Krav på upplysning om avvikelse finns inte. (BFNAR 2008:1, p 2.1)

3.4.4 Tillämpning av K2-regelverket

Bokföringsnämndens allmänna råd om årsredovisning i mindre aktiebolag omfattar aktiebolag som är mindre företag enligt 1 kap. 3 § i årsredovisningslagen. Regelverket får inte tillämpas av ett publikt företag eller ett aktiebolag som är moderföretag i en större koncern. (BFNAR 2008:1, p 1.1)

Om ett företag väljer att tillämpa BFNAR 2008:1 skall det göras fullt ut och utan avvikelser. Reglerna skall ses som en helhet då de är villkorade av varandra. Om det uppkommer en frågeställning som inte är reglerat i det allmänna rådet om årsredovisning i mindre aktiebolag skall vägledning först sökas bland liknande frågor som behandlas. Därefter söks vägledning i de grundläggande redovisningsprinciperna enligt 2 kap. 4 § första stycket årsredovisningslagen och de grundläggande principerna i BFNAR 2008:1. En redovisningsfråga som uppkommit för ett företag som följer K2 får inte lösas med hjälp av andra regelverk som exempelvis K3-regelverket med undantag för regler om fusion. (BFNAR 2008:1, p 1.4-1.6)

Gällande frågor som rör löpande bokföring och arkivering av räkenskapsinformation skall bokföringslagens bestämmelser och BFN:s normgivning på området tillämpas. (Bokföringsnämnden, 2008, s. 12)

Om ett företag väljer att tillämpa det allmänna rådet om årsredovisning i mindre aktiebolag kan det uppkomma skillnader mellan de redovisningsnormer företaget tidigare tillämpat och reglerna i det nya regelverket. Kapitel 21 i BFNAR 2008:1 behandlar övergångsreglerna och en uppdelning mellan två olika kategorier görs: skillnader som kräver korrigerande av det ingående egna kapitalet och skillnader som inte skall korrigeras mot eget kapital. (Bokföringsnämnden, 2008, s. 223)

4. Empiri

Kapitlet innehåller en genomgång av hur stor andel av undersökta företag som har aktiverat egenupparbetade immateriella tillgångar. Diagram och tabeller åskådliggör hur eget kapital och soliditetsmättet förändras vid en övergång till K2.

4.1 Egenupparbetade immateriella tillgångar

4.1.1 Andel företag med egenupparbetade immateriella tillgångar

Av den undersökta populationen på 1 524 aktiebolag har vi undersökt hur stor andel som har egenupparbetade immateriella tillgångar.

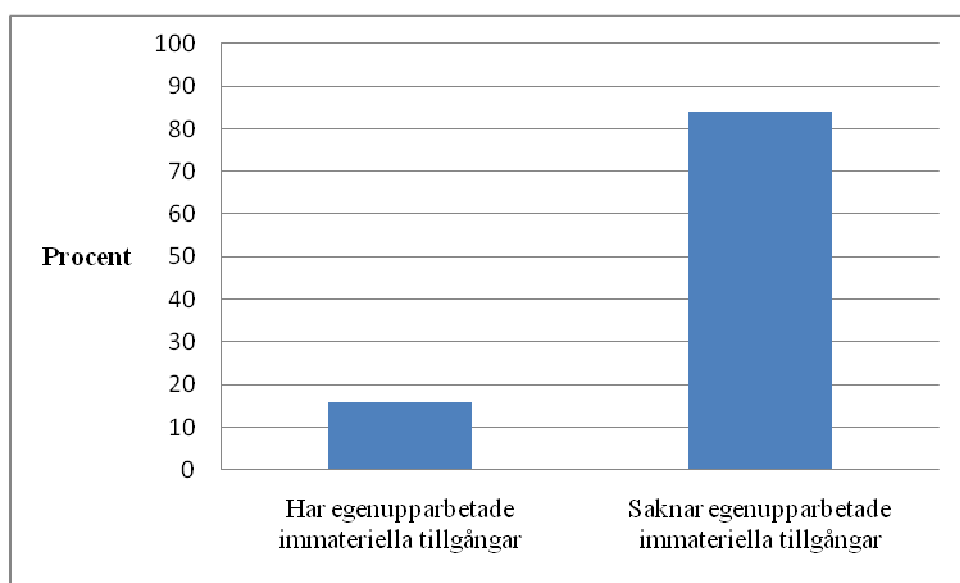

Diagram 1. Andel företag med egenupparbetade immateriella tillgångar

Kategori	Andel företag (procent)	Antal företag (st)
Har egenupparbetade immateriella tillgångar	15,89	215
Saknar egenupparbetade immateriella tillgångar	84,11	1138
Totalt	100	1353

Tabell 1. Andel företag med egenupparbetade immateriella tillgångar

Ett antal företag har exkluderats av något av följande skäl:

25 företag är moder i en större koncern

3 företag har valt att redovisa enligt IFRS

2 företag är publika och därmed tvingade att följa IFRS

1 företag är under likvidation och någon årsredovisning har inte hittats

130 företag har ännu inte någon årsredovisning finns ännu inte inlämnad

1 företag har en oläslig årsredovisning på grund av dålig kvalitet vid utskrift eller inskanning

9 företag tillämpar K2-regelverket och kan därmed inte aktivera egenupparbetade immateriella tillgångar.

Av populationen på 1 524 aktiebolag har totalt 171 uteslutits, vilket gör att 1 353 årsredovisningar har undersökts utifrån om de har egenupparbetade immateriella tillgångar.

4.1.2 Andel egenupparbetade immateriella tillgångar av totala tillgångar

Hur stor del de egenupparbetade immateriella tillgångar utgör av de totala tillgångarna skiljer sig mycket åt mellan olika företag. Nedanstående diagram och tabell visar hur fördelningen ser ut för de 215 företag som aktiverat egenupparbetade immateriella tillgångar.

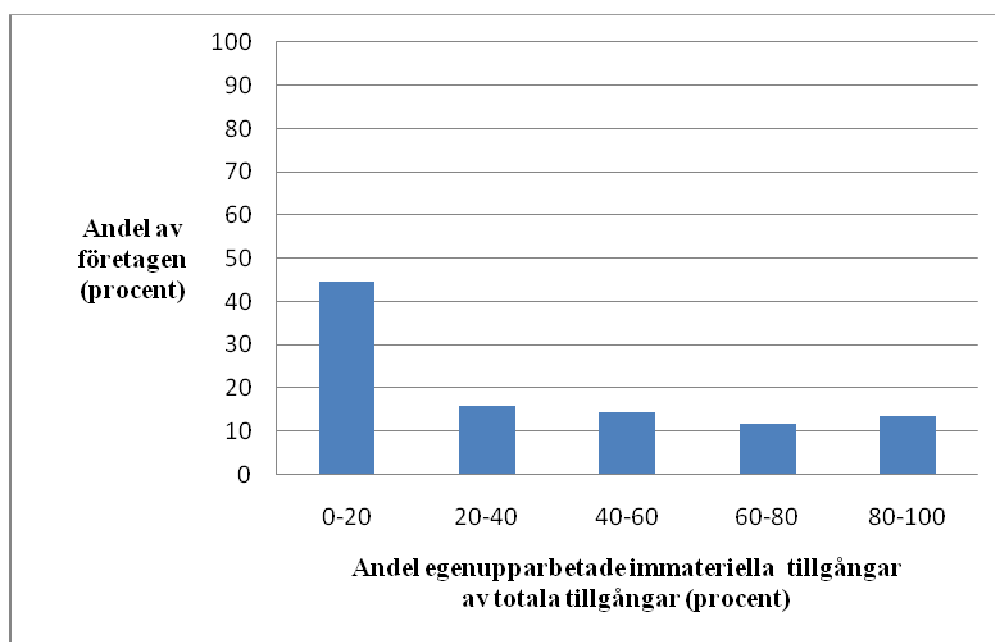

Diagram 2. Andel egenupparbetade immateriella tillgångar av totala tillgångar.

Andel av tillgångarna (procent)	Andel företag (procent)	Antal företag (st)
0-20	44,65	96
20-40	15,81	34
40-60	14,42	31
60-80	11,63	25
80-100	13,49	29
Totalt	100,00	215

Tabell 2. Andel egenupparbetade immateriella tillgångar av totala tillgångar.

Procent	
Aritmetiskt medelvärde:	35,71
Viktat aritmetiskt medelvärde:	31,14
Q1:	6,56
Q2:	28,31
Q3:	60,91
Min:	0,06
Max:	99,18
Aritmetiskt branschmedelvärde:	5,67
Viktat aritmetiskt branschmedelvärde:	8,03

Tabell 3. Andel egenupparbetade immateriella tillgångar av totala tillgångar. - sammanställning.

Som synes utgör de egenupparbetade immateriella tillgångarna för de flesta företag som aktiverat detta en stor del av tillgångarna. Medianvärdet (Q_2) ligger på 28,31 procent, vilket således innebär att för en majoritet av företagen som aktiverat egenupparbetade immateriella tillgångar utgör andelen omkring en tredjedel eller mer av de totala tillgångarna. Q_1 och Q_3 är under och övre kvartil, vilket ger en uppfattning om spridningen.

Det aritmetiska medelvärdet utgörs av hur stor genomsnittlig andel av de totala tillgångarna som är egenupparbetade immateriella tillgångar. I det viktade aritmetiska medelvärdet har hänsyn tagits tillgångspostens storlek. Anledningen till att vi valt att beräkna även ett viktat aritmetiskt medelvärde är att vi anser det vara intressant att se både hur det enskilda företaget påverkas och hur branschen i sin helhet påverkas.

Exempel: Ett företag med en tillgångspost på 2 000 och egenupparbetade immateriella tillgångar på 200 har getts tio gånger tyngre vikt än ett företag med en tillgångspost på 200 och egenupparbetade immateriella tillgångar på 20.

Vidare är branschmedelvärdena baserade på tillgångsposten och de egenupparbetade immateriella tillgångarna sett på hela branschen som kommer att omfattas av K2-regelverket. Undantagna är de företag som avsnitt 4.1.1 exkluderats, exempelvis de som redan gått över till K2 eller de som ännu inte kommit in med någon årsredovisning.

Uträkningarna för att räkna ut dessa ser ut som följer:

Aritmetiskt medelvärde, där X utgör andel egenupparbetade immateriella tillgångar av totala tillgångar i företaget:

$$(X_1 + X_2 + \dots + X_{215}) / 215 = 0,3571$$

Viktat aritmetiskt medelvärde, där Y utgör de egenupparbetade immateriella tillgångarna och Z utgör de totala tillgångarna.

$$(Y_1 + Y_2 + \dots + Y_{215}) / (Z_1 + Z_2 + \dots + Z_{215}) = 0,3114$$

Skillnaderna i de olika medelvärdena är relativt små och tyder på att det inte finns några större skillnader i hur mindre respektive större företag väljer att aktivera egenupparbetade immateriella tillgångar. Vidare görs ingen mer ingående studie i vilken mån mindre respektive större företag har aktiverat egenupparbetade immateriella tillgångar.

4.2 Eget kapital

4.2.1 Före övergång till K2

Nedan görs beräkningar i hur posten eget kapital påverkas av en övergång till K2 avseende att egenupparbetade immateriella tillgångar inte längre tillåts aktiveras. Värden har framräknats utifrån hur det ser ut i senaste årsredovisningen och hur det ser ut vid en övergång till K2, samt förändringens omfattning.

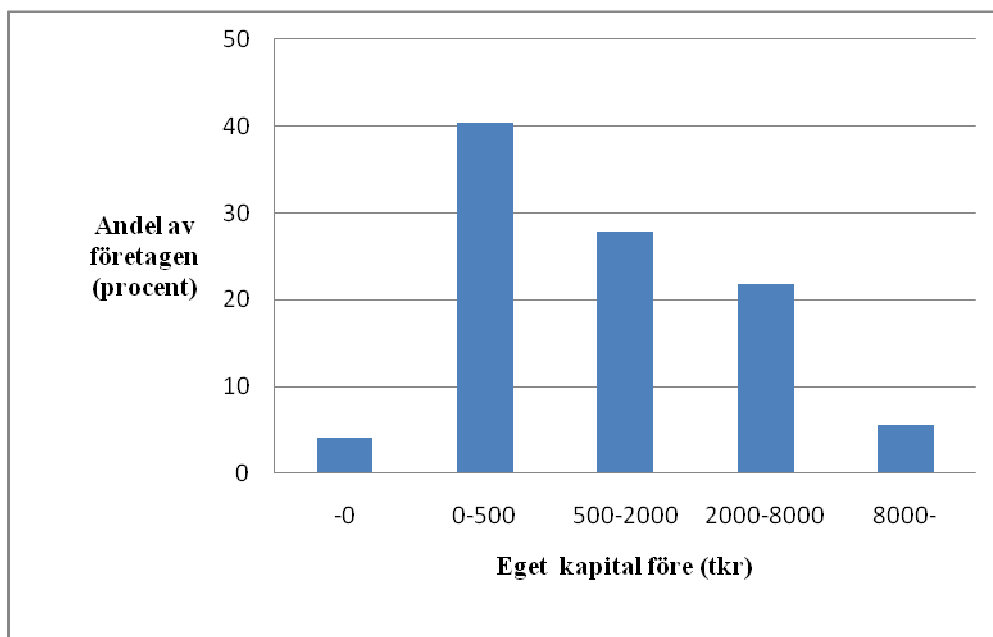

Diagram 3. Eget kapital före övergång till K2.

Eget kapital (tkr)	Andel företag (procent)	Antal företag (st)
-0	4,19	9
0-500	40,47	87
500-2000	27,91	60
2000-8000	21,86	47
8000-	5,58	12
Totalt	100,00	215

Tabell 4. Eget kapital före övergång till K2.

	Tkr
Aritmetiskt medelvärde:	2 061
Q ₁ :	134
Q ₂ :	588
Q ₃ :	2 382
Min:	-13 698
Max:	31 956
Aritmetiskt branschmedelvärde:	1 359

Tabell 5. Eget kapital före övergång till K2 – sammanställning.

De med aktiverade egenupparbetade immateriella tillgångar har i genomsnitt drygt 50 procent mer eget kapital än de som inte aktiverat detta, 2 061 tkr, jämfört med 1359 tkr. Också här är dock spridningen stor, där medianvärdet för företag med egenupparbetade immateriella tillgångar ligger på 588 tkr, och nedre respektive övre kvartil på 134 tkr och 2 382 tkr.

4.2.2 Efter övergång till K2

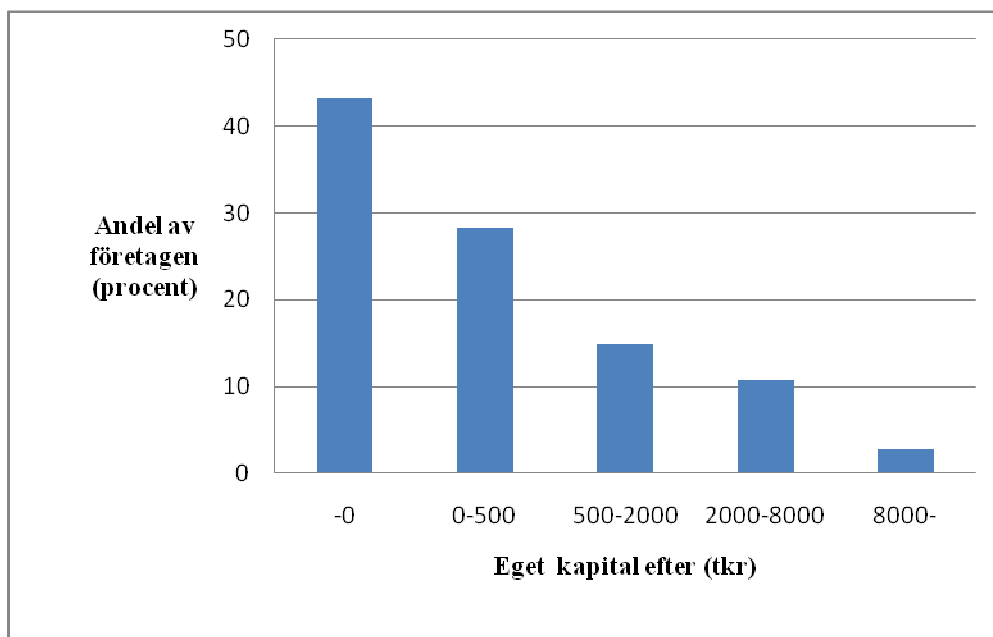

Diagram 4. Eget kapital efter övergång till K2.

Eget kapital (tkr)	Andel företag (procent)	Antal företag (st)
-0	43,26	93
0-500	28,37	61
500-2000	14,88	32
2000-8000	10,70	23
8000-	2,79	6
Totalt	100,00	215

Tabell 6. Eget kapital efter övergång till K2.

	Tkr
Aritmetiskt medelvärde:	-67
Q₁:	-381
Q₂:	81
Q₃:	609
Min:	-41 698
Max:	22 272
Aritmetiskt branschmedelvärde:	1 190

Tabell 7. Eget kapital efter övergång till K2 – sammanställning.

Vid en övergång till K2 kommer drygt 40 procent av företagen med egenupparbetade immateriella tillgångar att få ett negativt eget kapital. Det egna kapitalet är också betydligt lägre bland de företag som har egenupparbetade immateriella tillgångar än i hela branschen, med ett aritmetiskt medelvärde på -67 jämfört med 1 190.

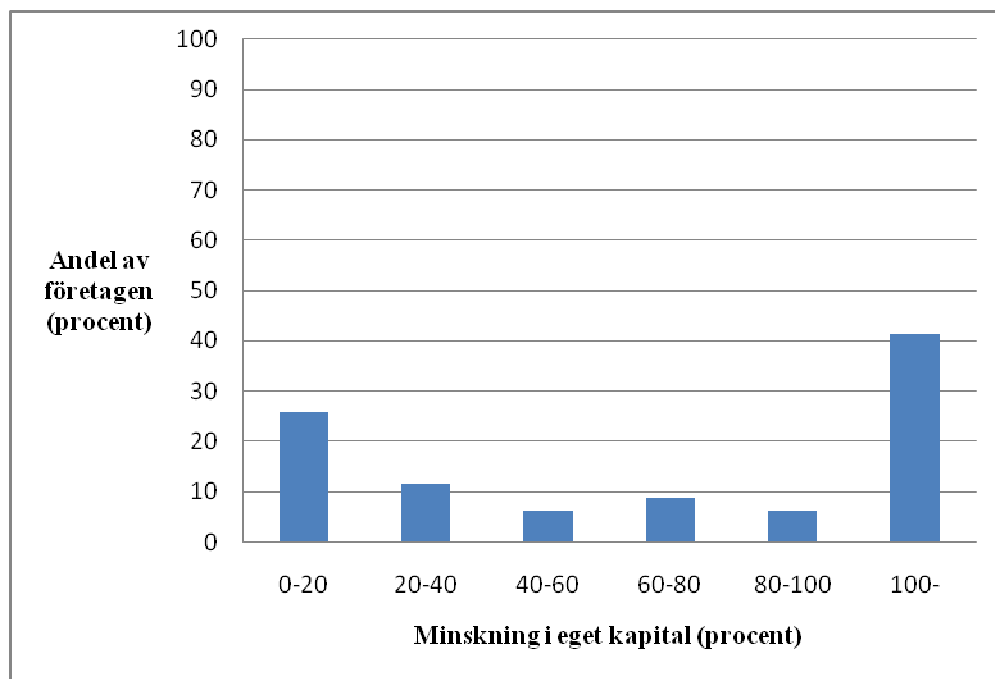

Diagram 5. Minskning av eget kapital vid övergång till K2.

Minskning eget kapital (procent)	Andel företag (procent)	Antal företag (st)
0-20	25,73	53
20-40	11,65	24
40-60	6,31	13
60-80	8,74	18
80-100	6,31	13
100-	41,26	85
Totalt	100,00	206
Neg.		9

Tabell 8. Eget kapital efter övergång till K2 – sammanställning.

	Eget kapital före (Tkr)	Eget kapital efter (Tkr)	Minskning i eget kapital (Tkr)	Minskning i eget kapital (procent)
Aritmetiskt medelvärde:	2 061	-67	2 128	286
Viktat aritmetiskt medelvärde:	n/a	n/a	n/a	103
Q₁:	134	-381	128	14
Q₂:	588	81	488	71
Q₃:	2 382	609	1 782	168
Min:	-13 698	-41 698	1	0
Max:	31 956	22 272	31 853	10 718
Aritmetiskt branschmedelvärde:	1 528	1 190	338	46
Viktat aritmetiskt branschmedelvärde:	n/a	n/a	n/a	22

Tabell 9. Förändring av eget kapital – övergripande sammanställning.

Efter att ha beräknat eget kapital före och efter en övergång till K2 så har vi vidare tagit fram den procentuella minskningen. Nio företag som redan idag har ett negativt eget kapital har vi uteslutit i beräkning av procentuell minskning av eget kapital, detta eftersom en

procentberäkning av minskning av ett negativt värde ger ett positivt värde (negativ täljare dividerat med negativ nämnare ger en positiv kvot).

Det viktat genomsnittliga företaget med aktiverade egenupparbetade immateriella tillgångar kommer få sitt egna kapital uppätet med drygt 103 procent, jämfört med dryga 22 procent för samtliga företag inom branschen. Sett till det icke viktade aritmetiska medelvärdet är minskningen 286,37 procent respektive 45,15 procent. Nedre kvartil representerar en minskning av 14,29 procent, median 71,49 procent och övre kvartil 168,28 procent.

4.3 Soliditetsmättet

4.3.1 Före övergång till K2

För att undersöka hur soliditetsmättet förändras vid övergång till K2 har vi utgått från senaste årsredovisningen. Utifrån den har vi beräknat ett soliditetsmått, därefter har vi från dessa siffror visualiserat vad soliditetsmättet skulle bli då egenupparbetade immateriella tillgångar på grund av en övergång till K2 inte tillåts aktiveras. De företag som i nuläget tillämpar K2 har således uteslutits. Vidare har ytterligare 171 företag uteslutits av olika skäl, se ovanstående avsnitt 4.1.1. Kvar blir totalt 1 353 företag, varav 215 har egenupparbetade immateriella tillgångar.

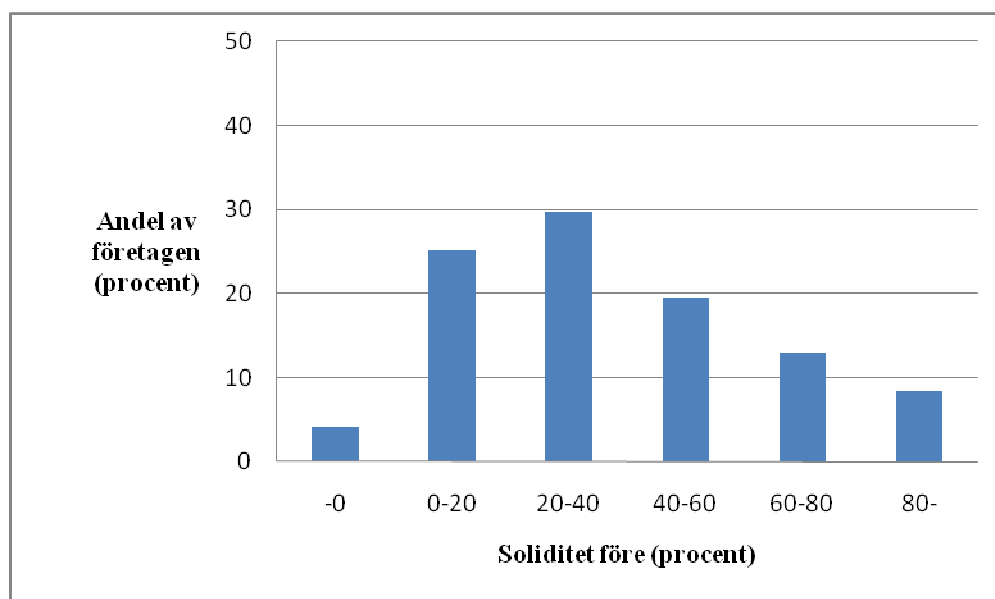

Diagram 6. Soliditet före övergång till K2.

Soliditet	Andel företag (procent)	Antal företag (st)
-0	4,19	9
0-20	25,12	54
20-40	29,77	64
40-60	19,53	42
60-80	13,02	28
80-	8,37	18
Totalt	100,00	215

Tabell 10. Soliditet före övergång till K2.

Procent	
Aritmetiskt medelvärde:	34,30
Viktat aritmetiskt medelvärde:	32,29
Q ₁ :	16,64
Q ₂ :	33,87
Q ₃ :	56,47
Min:	-366,23
Max:	96,30
Aritmetiskt branschmedelvärde:	4,67
Viktat aritmetiskt branschmedelvärde:	40,03

Tabell 11. Soliditet före övergång till K2 – sammanställning

Diagrammet och tabellerna ovan visar hur soliditeten ser ut i de företag som har egenupparbetade immateriella tillgångar och redovisar enligt andra principer än K2. Vi har också beräknat ett branschgenomsnitt för att kunna jämföra de som har aktiverat egenupparbetade immateriella tillgångar med branschen i sin helhet.

Vi anser här att de viktade medelvärdena ger en mer rättvisande helhetsbild än de oviktade, eftersom det senare innehåller ett fåtal extremvärden på flera tusen procent. Det viktade medelvärdet anser vi då vara betydligt mer rättvisande för att kunna göra en jämförelse av soliditetsmättet mellan de företag som har egenupparbetade immateriella tillgångar och branschen i sin helhet.

En intressant iakttagelse är att det viktade aritmetiska branschmedelvärdet är omkring 20 procent högre än det viktade aritmetiska medelvärdet för de företag som aktiverat egenupparbetade immateriella tillgångar.

4.3.2 Efter övergång till K2

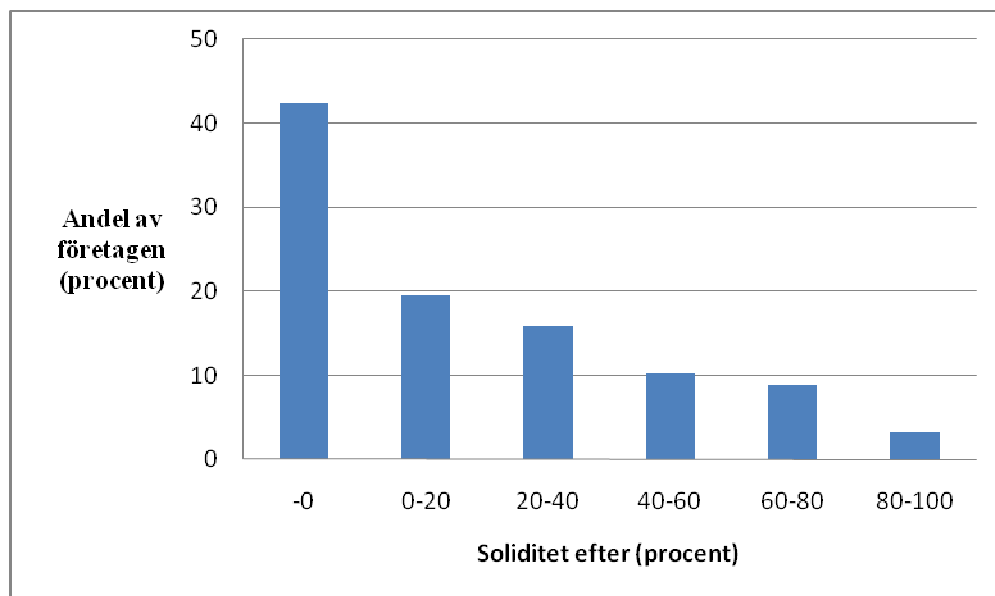

Diagram 7. Soliditet efter övergång till K2.

Soliditet	Andel företag (procent)	Antal företag (st)
-0	42,33	91
0-20	19,53	42
20-40	15,81	34
40-60	10,23	22
60-80	8,84	19
80-100	3,26	7
Totalt	100	215

Tabell 12. Soliditet efter övergång till K2.

Procent	
Aritmetiskt medelvärde:	-241,33
Viktat aritmetiskt medelvärde:	1,67
Q ₁ :	-77,28
Q ₂ :	10,92
Q ₃ :	35,83
Min:	-10 591,47
Max:	96,28
Aritmetiskt branschmedelvärde:	-39,07
Viktat aritmetiskt branschmedelvärde:	34,78

Tabell 13. Soliditet efter övergång till K2 – sammanställning.

I diagrammet ovan ses att en betydande del av företagen, drygt 40 procent, efter en övergång till K2 skulle få negativ soliditet. För en liten del av företagen skulle soliditeten bli minus flera tusen procent, vilket gör att den genomsnittliga soliditeten efter övergång till K2 blir -241,33 procent. Viktat efter företagets storlek så förblir den genomsnittliga soliditeten positiv, dock mycket låg, 1,67 procent.

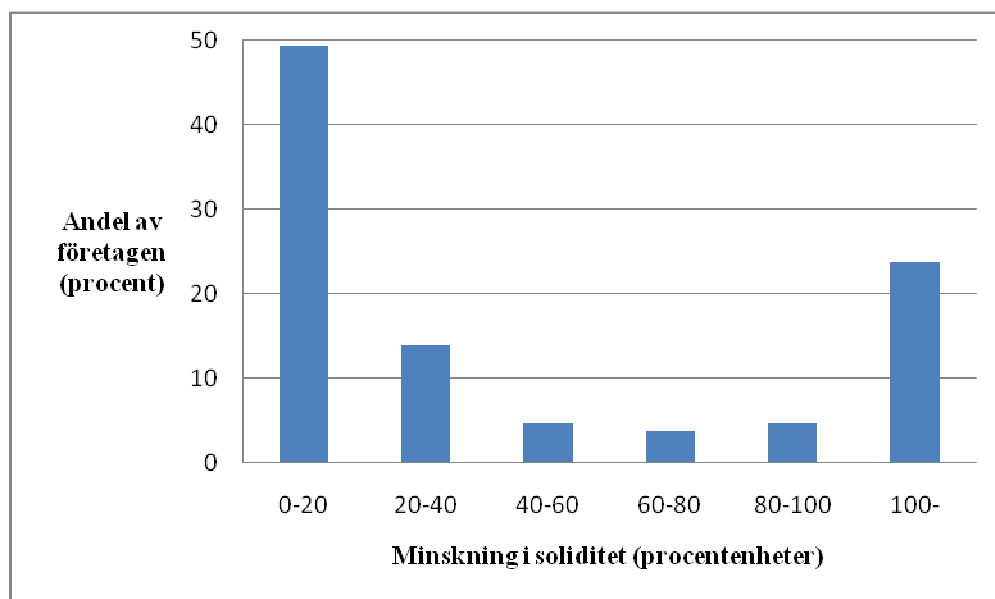

Diagram 8. Minskning av soliditet vid övergång till K2.

Minskning av soliditet (procentenheter)	Andel företag (procent)	Antal företag (st)
0-20	49,30	106
20-40	13,95	30
40-60	4,65	10
60-80	3,72	8
80-100	4,65	10
100-	23,72	51
Totalt	100	215

Tabell 14. Soliditet efter övergång till K2 – sammanställning.

	Soliditet före (procent)	Soliditet efter (procent)	Minskning (procentenheter)
Aritmetiskt medelvärde:	34,30	-241,33	275,63
Viktat aritmetiskt medelvärde:	32,29	1,67	30,62
Q₁:	16,64	-77,28	4,26
Q₂:	33,87	10,92	21,12
Q₃:	56,47	35,83	94,79
Min:	-366,23	-10 591,47	0,02
Max:	96,30	96,28	10 603,69
Aritmetiskt branschmedelvärde:	4,67	-39,07	43,74
Viktat aritmetiskt branschmedelvärde:	40,03	34,78	5,25

Tabell 15. Förändring av soliditeten – övergripande sammanställning.

För omkring hälften av företagen är minskningen i soliditetsmättet relativt blygsam, 0-20 procentenheter. Dock ska sägas att spannet mellan 0-20 är brett och att det för det enskilda företaget kan få långtgående konsekvenser också med en sådan relativt liten minskning.

Intressant är att nästan en fjärdedel av de undersökta företagen kommer få sin soliditet minskad med mer än hundra procentenheter. Den viktade genomsnittliga minskningen är 30,62 procentenheter. Även sett till hela branschen kommer vi få se en minskning av soliditeten, viktat genomsnittsvärde på 5,25 procentenheter.

4.4 Företagens användande av K2

Slutligen illustreras hur stor andel av populationen som idag har gått över till K2.

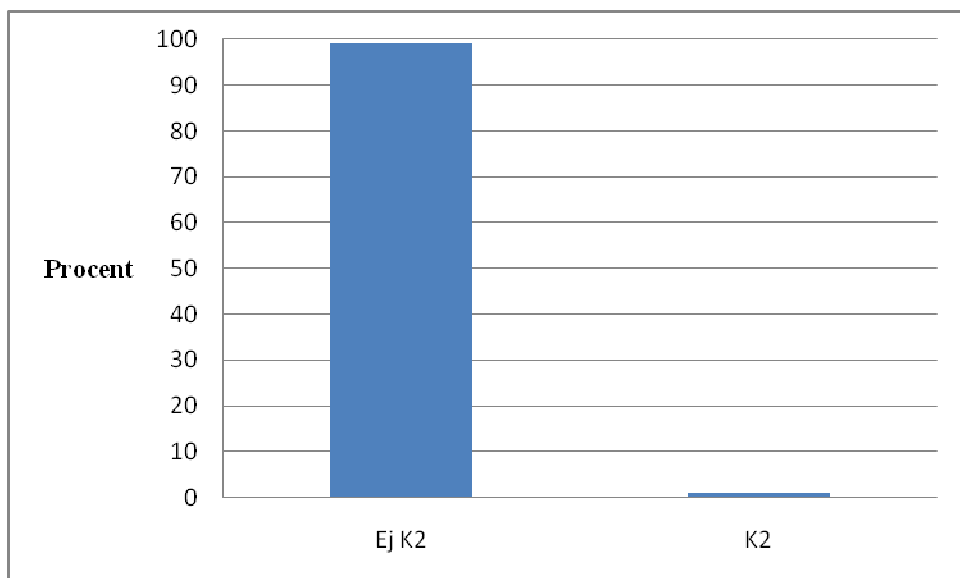

Diagram 9. Företagens användande av K2.

Regelverk	Andel företag (procent)	Antal företag (st)
Ej K2	99,06	944
K2	0,94	9
Totalt	100,00	953

Tabell 16. Företagens användande av K2.

I diagrammet ovan har 162 företag som inte haft möjligheter att tillämpa K2 exkluderats, se avsnitt 4.1.1 Vidare gäller detta för de som vid tidpunkt för datainsamling inte kommit in med någon årsredovisning per 2008-12-31 eller senare, 409 stycken. Återstår av populationen gör 953 stycken, av dessa tillämpar nio K2-regelverket.

5. Analys

I avsnittet besvaras uppsatsens syfte. Analysen har sin utgångspunkt i att vårt empiriska material som behandlas utifrån referensramen.

Immateriella värden, såsom kompetens, forskning och varumärken, är för många företag av mycket stor väsentlighet. Det kan också vara en av företagets resurser som det ofta läggs ned mycket arbete på att bibehålla och vidareutveckla. För mindre företag i Sverige kommer K2-regelverket få till effekt att egenupparbetade immateriella tillgångar inte längre tillåts att aktiveras. Dessa kostnader måste istället tas upp direkt, något som i hög grad påverkar företag som har utveckling som en betydande del av sin verksamhet. På längre sikt kan detta i negativ riktning påverka benägenheten att ta risker samt hämma innovation, eftersom hänsyn till framtida intäkter inte tas i beaktning.

Flertalet av de grundläggande principer som förekommer i årsredovisningslagen har också upptagits i K2-regelverket. Att egenupparbetade immateriella tillgångar inte längre tillåts aktiveras anser vi är i linje med försiktighetsprincipen, samtidigt som det delvis går emot periodiseringsprincipen. Försiktighetsprincipen utgår från att endast konstaterade intäkter får tas upp. Då programutvecklingsbranschen är föränderlig och det är svårt att förutse försäljningen av ett visst program i framtiden, är det svårt att på ett tillförlitligt sätt beräkna de framtida intäkterna. Exempelvis kan behovet av en viss typ av program försvunnit, eller andra lösningar konkurrera ut företagets programvara. Övergången till K2 kan därmed ses som ett steg framåt avseende att följa försiktighetsprincipen.

Utifrån periodiseringsprincipen anser vi dock att en övergång till K2 kan göra den svårare att följa. Då periodiseringsprincipen föreskriver att kostnaden ska hänföras till samma period som intäkten uppstår problem om utvecklingsarbete inte tillåts aktiveras. Framtagande av programvara kan vara en tidskrävande process, och det skulle enligt periodiseringsprincipen därför kunna vara motiverat att skriva av löpande.

Omkring en procent i undersökt population har gått över till K2. Av övriga har omkring sexton procent aktiverat egenupparbetade immateriella tillgångar. Det är stor spridning mellan företagen i vilken utsträckning egenupparbetade immateriella tillgångar aktiverats. Vissa tendenser kan utläsas som gör gällande att företag som aktiverat egenupparbetade immateriella tillgångar gör det antingen relativt blygsamt, eller i stor grad.

Förändring av eget kapital kan ses som ett bra riktmärke för att avgöra ett företags ekonomiska utveckling. 41 procent, eller 85 av 206, av de företag som har aktiverat egenupparbetade immateriella tillgångar får vid en övergång till K2 hela sitt egna kapital förbrukat. Det viktade aritmetiska medelvärdet avseende minskning i eget kapital uppgår till 103 procent, jämfört med motsvarande värde för branschen i sin helhet där minskningen är 22 procent.

Det är svårt att förutspå vad en minskning i eget kapital kommer få för konsekvenser, men med stor sannolikhet får ett flertal företag upprätta en kontrollbalansräkning. Detta kan för mindre företag bli kostsamt. En möjlig lösning för de företag som får sitt egna kapital kraftigt minskat skulle kunna vara att utnyttja sina obeskattade reserver för att därigenom kompensera delar av eller hela den minskning i eget kapital som en övergång till K2 medför. Ytterligare en

möjlig lösning skulle i förekommande fall kunna vara att tillämpa ett alternativt regelverk, där aktivering av egenupparbetade immateriella tillgångar tillåts.

Ett av de viktigare nyckeltalen för att definiera ett företags ekonomiska ställning på lång sikt är soliditetsmättet. Företag verksamma inom programutveckling som har haft egenupparbetade immateriella tillgångar aktiverade kommer att få sitt soliditetsmått minskat. Detta kan få betydelse vid jämförelser med andra företag inom samma bransch. Det viktade aritmetiska medelvärdet i soliditetsmättet för den del av branschen som har egenupparbetade immateriella tillgångar minskar från 32 procent till 1,7 procent. Vid en jämförelse med branschen i sin helhet blir minskningen från 40 procent till 35 procent.

Eftersom många företags egenupparbetade immateriella tillgångar överskrider det egna kapitalet, får det till effekt att vid en övergång till K2 skulle det egna kapitalet anta ett negativt värde och således ofta leda till en negativ soliditet. 42 procent av de som aktiverat egenupparbetade immateriella tillgångar får efter en övergång en negativ soliditet. Noterbart är att soliditetsmättet innan en övergång är *lägre* för de företag som aktiverat egenupparbetade immateriella tillgångar. Det finner vi intressant eftersom en aktivering av egenupparbetade immateriella tillgångar i sig bidrar till ett *högre* soliditetsmått. En tänkbar förklaring till det kan vara att de företag som har aktiverat egenupparbetade immateriella tillgångar på så sätt kan frisera siffrorna och uppvisa en bättre ekonomisk ställning. En möjlighet är att en branschpraxis växer fram där hänsyn tas till de förändringar en övergång till K2 innebär och att många företag får en kraftigt minskad soliditet.

Vid en lagstadgad övergång till K2, då egenupparbetade immateriella tillgångar inte längre tillåts aktiveras, kan intressenterna inte längre utläsa från årsredovisningen om företaget förväntar sig framtida intäkter som är en följd av tidigare aktiverade egenupparbetade immateriella tillgångar. Ur det perspektivet så påverkas både företag som tidigare aktiverat egenupparbetade immateriella tillgångar och de som inte gjort det, eftersom de externa intressenterna inte kan utläsa hur det redovisningsmässigt tidigare förhållit sig. Även efter övergång till K2 så kvarstår ju det nedlagda utvecklingsarbetet, men det går inte längre att utläsa från siffrorna i årsredovisningen. Samtidigt minskar risken för felvärderingar av tillgångar vid en övergång till K2, då några uppskattningar av framtida intäkter inte längre är möjliga då egenupparbetade immateriella tillgångar inte tillåts aktiveras.

Spontant kan det anses att en mindre omfattande årsredovisning, där egenupparbetade immateriella tillgångarna inte aktiverats, är att betrakta som mindre komplex än om aktivering har gjorts. Förutsättningarna för att uppnå en helhetsförståelse av företagets ekonomiska ställning kan försämrats utifrån om utvecklingskostnader inte tillåts att aktiveras. Det går därför att ur det perspektivet argumentera för att en årsredovisning blir mer komplex när egenupparbetade immateriella tillgångar inte tillåts tas upp i balansräkningen, förutsatt att dessa är relevanta och tillförlitliga.

Slutligen bör det påpekas att vi endast undersökt en av K2-regelverkets många förändringar. Det går därför inte säga vad möjligheterna att aktivera egenupparbetade immateriella tillgångar försvinner får för effekt i varje enskilt fall. Undersökningen ska snarare ses som en ansats att försöka visa vilka tendenser som kan urskiljas för de berörda företagen i branschen och branschen i sin helhet. Flertalet av förändringarna i K2-regelverket är dock rena förenklingar. Vi bedömer därför att det är just förändringen vad gäller att egenupparbetade immateriella tillgångar inte längre tillåts aktiveras är en av de förändringar som kan innebära mest för berörda företag avseende förändring i eget kapital och soliditetsmättet.

6. Slutsats

I avslutande kapitel dras slutsatser baserade på vår analys. Svar på problemfrågor presenteras och förslag till framtida studier ges.

För mindre företag verksamma inom programutveckling kan en övergång till K2-regelverket innebära en förändring i synen på företagets ekonomiska ställning. K2-regelverket innebär vidare en viss förändring av tillämpningen av de centrala redovisningsprinciperna kan komma att följa. Vi anser att tillämpningen av försiktighetsprincipen stärks, samtidigt som visst avkall görs på periodiseringsprincipen då utvecklingskostnader måste tas upp löpande och inte utifrån framtida intäkter. Vidare försvinner möjligheter friser sina siffror genom att aktivera egenupparbetade immateriella tillgångar vars framtida intäkter är osäkra. För stabila företag där intäkter från och kostnader för utveckling håller en jämn och kontinuerlig nivå så torde dock inte övergången innebära någon avgörande förändring, då tidpunkt för när utvecklingen ska kostnadsföras är av mindre betydelse.

Avseende posten eget kapital kommer drygt två av fem företag som har aktiverat egenupparbetade immateriella tillgångar att få hela sitt egna kapital förbrukat. En stor del av dessa företag kommer av allt att döma behöva upprätta en kontrollbalansräkning, vilket förutom merarbete och kostnader också riskerar att innebära intressenter får en mer negativ bild av företaget.

Sett till soliditetsmättet så ser vi att för omkring 40 procent av de företag med egenupparbetade immateriella tillgångar får negativ soliditet. Det viktade genomsnittliga aritmetiska värdet för soliditetsmättets minskning är drygt 30 procentenheter. En konsekvens av dessa minskningar är att företag som tidigare aktiverat egenupparbetade immateriella tillgångar får kraftiga negativa förändringar i sitt soliditetsmått jämfört med hela branschen där förändringarna endast är mindre.

De företagen som aktiverat egenupparbetade immateriella tillgångar kommer inte på samma sätt genom årsredovisningen kunna visa om resurser på forskning och utveckling lagts ned. Möjligheterna att genom en årsredovisning göra en bedömning av ett företags framtida intäkter av utvecklingsarbete redovisat som egenupparbetade immateriella tillgångar omöjliggörs. Den externa läsarens tillgång till relevant information minskar, samtidigt som möjligheterna att framhäva en allt för positiv bild av företaget genom att ta upp egenupparbetade immateriella tillgångar vars framtida intäkter är osäkra uteblir.

6.1 Förslag på vidare studier

I vår studie ges en övergripande bild över på vilket sätt företagen i undersökt population redovisningsmässigt kommer att påverkas vid en övergång till K2. Det vore intressant att med ett kvalitativt angreppssätt undersöka hur de enskilda företagen resonerar kring vad en övergång kan innebära. Vidare kan det vara intressant att undersöka hur de externa intressenterna, exempelvis kreditgivare, kommer att se på ett företag vars nyckeltal kraftigt försämrats till följd av en övergång till K2.

Slutligen ser vi ett område för vidare studier att undersöka hur det verkliga utfallet blev när undersökta företag gått över till att redovisa enligt K2.

7. Källförteckning

Avslutningsvis redogörs våra källor. Indelningen sker i artiklar, databaser, elektroniska källor, lagar och vägledningar, litteratur samt årsredovisningar.

Artiklar

Aboody, David & Lev, Baruch (2003). Information Asymmetry, R&D, and Insider Gains. *Intangible Assets – Values, Measures and Risks*, ss. 366-383. Oxford: Oxford University Press.

Boone, Jeff P. & Raman, K.K. (2003) Off-balance Sheet R&D Assets and Market Liquidity. *Intangible Assets – Values, Measures and Risks*, ss. 335-361. Oxford: Oxford University Press.

Drefeldt, Caisa & Lundqvist, Pernilla (2008). K2 – Tillämpning och principer, *Balans*, nr 8, ss. 30-31.

Nakamura, Leonard (2003) A Trillion Dollars a Year in Intangible Investment and the New Economy. *Intangible Assets – Values, Measures and Risks*, ss. 19-43. Oxford: Oxford University Press.

Precht, Elisabeth (2008). Nya årsredovisningsregler för mindre aktiebolag, *Balans*, nr 8, s. 29.

Databaser

Affärsdata < www.affarsdata.se >

allabolag.se < www.allabolag.se >

Ratsit < www.ratsit.se >

Elektroniska källor

Bokföringsnämnden < www.bfn.se/aktuellt/infok2mindre.aspx > *Årsredovisning i mindre aktiebolag*. Tillgänglig: 2009-12-15

National Science Foundation < www.nsf.gov/statistics/seind08/c4/c4h.htm > *Chapter 4. Research and Development: National Trends and International Linkages - Highlights*. Tillgänglig: 2010-01-05.

Regeringen < www.regeringen.se/content/1/c6/09/24/79/4980ba8b.pdf > *Sveriges företagande och konkurrenskraft – Internationell benchmarking*. Tillgänglig: 2010-01-05.

Soliditet < www.soliditet.se/upload/BokslutsNyckeltalsinfo.pdf > *Boksluts- och Nyckeltalsinformation*. Tillgänglig: 2009-11-20.

Skatteverket <

<http://www.skatteverket.se/skatter/skattetabeller/skattjuridiskapersoner2009.4.5947400c11f47f7f9dd8000870.html> > *Skattesatser för juridiska personer 2009/2010*. Tillgänglig: 2009-11-25.

Statistiska centralbyrån <

www.sni2007.scb.se/snihierarki2007.asp?sniniva=5&snikod=58290&test=10 > Hierarkisk visning från avdelningsnivå och nedåt - SNI 2007. Tillgänglig: 2009-11-18

Statistiska centralbyrån < www.sni2007.scb.se/snipdf.asp > *SNI-information, pdf - SCB:s Företagsdatabas*. Tillgänglig: 2009-11-18.

UC < www.uc.se/show.php?id=1008979 > *10 goda råd*. Tillgänglig: 2009-11-20.

Lagar och vägledningar

Aktiebolagslag 2005:551

Årsredovisningslag 1995:1554

Årsredovisning i mindre aktiebolag BFNAR 2008:1

Bokföringsnämnden (2008). *Bokföringsnämndens vägledning – Årsredovisning i mindre aktiebolag*

Bokföringsnämnden (2008). *Information om Bokföringsnämndens normgivningsprojekt för årsredovisning och årsbokslut för icke-noterade företag*

Litteratur

Broberg, Anette (2008). *Nya redovisningsregler för aktiebolag: ny årsredovisning*. Näsviken: Björn Lundén information.

Catasús, Bino, Gröjer, Jan-Erik, Högberg, Olle & Johrén Anders (2008). *Boken om nyckeltal*. Malmö: Liber AB

Ernst & Young (2008). *K2-Årsredovisning i mindre aktiebolag*. Ernst & Young.

Falkman, Pär (2000). *Redovisningsteori*. Lund: Studentlitteratur.

Marton, Jan, Falkman, Pär, Lumsden, Marie, Pettersson, Anna Karin & Rimmel, Gunnar (2008). *IFRS - i teori och praktik*. Stockholm: Bonnier utbildning.

Månsson, Johan & Olsson, Håkan (2008). *Årsredovisning enligt K2-reglerna*, Studentlitteratur och Öhrlings PriceWaterhouseCoopers i Sverige.

Smith, Dag (2006). *Redovisningens språk*. Lund: Studentlitteratur.

Thomasson, Jan, Arvidson, Per, Lindquist, Hans, Larsson Olov & Rohlin, Lennart (2004).
Den nya affärsredovisningen. Malmö: Liber Ekonomi.

Årsredovisningar

Bokföringsnämndens årsredovisning (2008)

Bilaga

Elektronisk bilaga 1
www.brandell.se/bilaga1.pdf